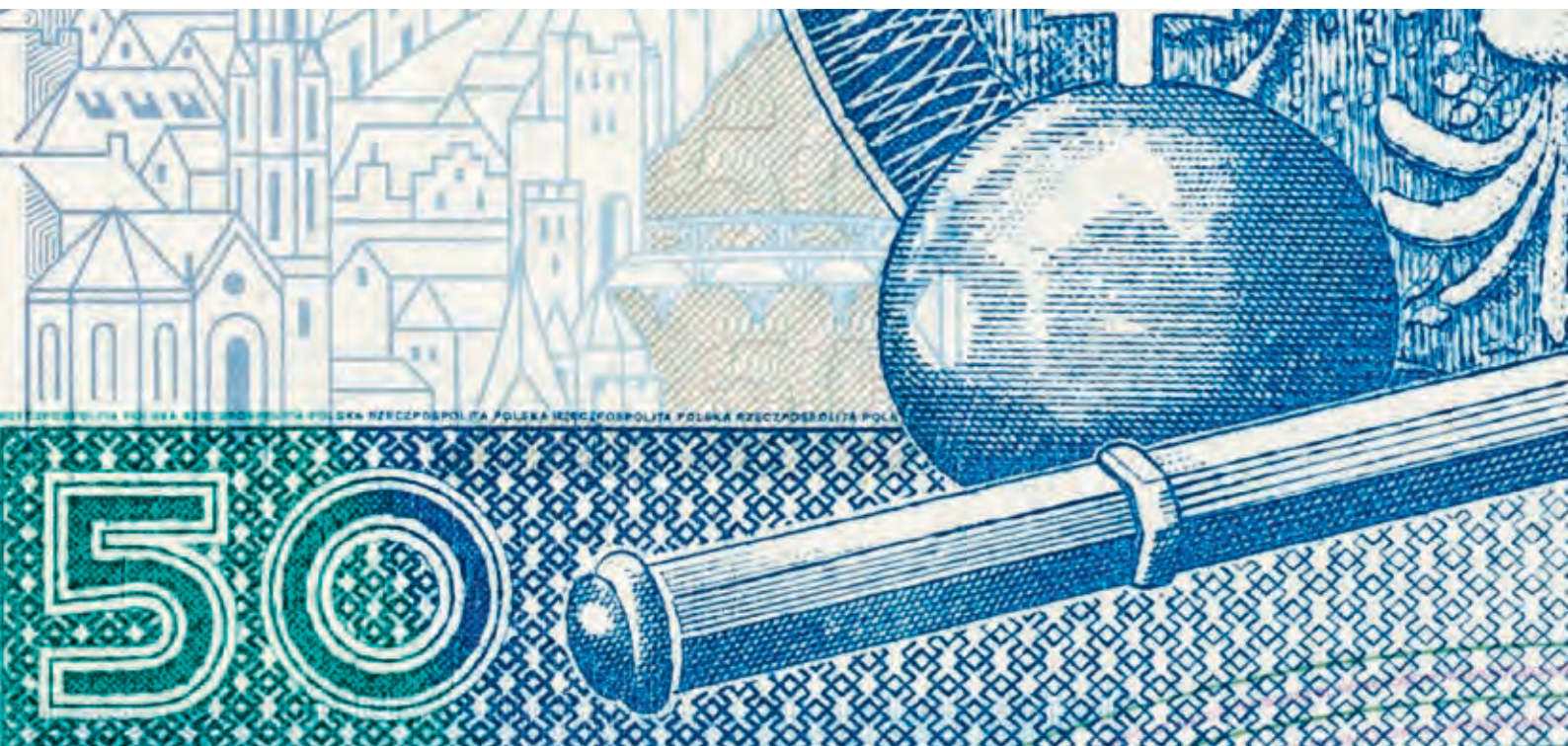

Marzec, 2017 r.

Porównanie wysokości prowizji i opłat związanych z rozliczeniami pieniężnymi w złotych w polskim sektorze bankowym czerwiec 2016 r. – grudzień 2016 r.

Marzec, 2017 r.

**Porównanie wysokości prowizji
i opłat związanych z rozliczeniami
pieniężnymi w złotych w polskim
sektorze bankowym
czerwiec 2016 r. – grudzień 2016 r.**

Opracował:
Departament Systemu Płatniczego
Wydział Normalizacji i Standaryzacji
Narodowy Bank Polski
00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
www.nbp.pl
© Copyright Narodowy Bank Polski, 2016

Spis treści

1. Wprowadzenie	1
2. Zmiany wysokości opłat i prowizji w taryfach analizowanych banków w drugim półroczu 2016 r.	3
2.1. Bank Zachodni WBK S.A.	3
2.2. Deutsche Bank Polska S.A.	3
2.3. Euro Bank S.A.	4
2.4. Bank BGŻ BNP Paribas S.A.	4
2.5. Krakowski Bank Spółdzielczy (KBS)	5
2.6. Getin Noble Bank S.A.	5
3. Wysokość opłat i prowizji za podstawowe usługi płatnicze	6
3.1. Opłata za prowadzenie rachunku płatniczego	6
3.2. Opłata za realizację polecenia przelewu w oddziale	8
3.3. Opłata za realizację polecenia przelewu przez telefon	9
3.4. Opłata za realizację polecenia przelewu przez Internet	9
3.5. Opłata za realizację przelewu natychmiastowego	9
3.6. Opłata za realizację przelewu SORBNET	11
3.7. Opłata za realizację polecenia zapłaty	12
3.8. Opłata za realizację zlecenia stałego	12
3.9. Opłata za realizację w banku wpłaty gotówkowej na rachunek płatniczy w innym banku	13
3.10. Opłata za realizację w instytucjach innych niż banki wpłaty gotówkowej na rachunek płatniczy w banku	13
4. Wysokość opłat i prowizji związanych z obsługą kart debetowych	16
4.1. Opłata za wydanie karty	16
4.2. Opłata za wznowienie karty	16
4.3. Opłata za użytkowanie karty	16
4.4. Opłata za wypłaty gotówki z użyciem karty debetowej w bankomatach własnych	17
4.5. Opłata za wypłaty gotówki w bankomatach innych banków w kraju	18
4.6. Opłata za wypłatę w bankomatach za granicą	19
4.7. Opłata za przewalutowanie transakcji	20
4.8. Opłata za usługę cash back	20
5. Tendencje zmian średnich cen ważonych poszczególnych badanych usług płatniczych w okresie od 2005 r.	21
6. Podsumowanie	24

6.1. Czynniki zewnętrzne wpływające na politykę opłat	24
6.2. Podsumowanie zmian cenowych w drugim półroczu 2016 r.	26
Załączniki	28

1. Wprowadzenie

Poniższy materiał Departamentu Systemu Płatniczego (DSP) stanowi analizę opłat i prowizji wybranych usług płatniczych w zakresie płatności detalicznych osób fizycznych w złotych, w polskim sektorze bankowym, w okresie od czerwca do grudnia 2016 r. Ww. analiza ma charakter cykliczny i przygotowywana jest w odstępach półrocznych, począwszy od 2005 r.

Zgodnie z założeniem przyjętym w 2005 r., jak również w celu zapewnienia porównywalności prezentowanych danych, do analizy wybrane zostały rachunki płatnicze, które spośród ofert danego banku wydają się najbardziej popularne. Są to rachunki typowe, najbardziej powszechne, dedykowane każdej osobie fizycznej. Analiza nie uwzględnia rachunków dedykowanych wybranym grupom klientów, np. osobom zamożnym, młodym, jak również rachunków oferowanych w ramach ofert promocyjnych czy rachunków o określonej funkcjonalności.

Analogicznie, w przypadku kart płatniczych analiza obejmuje wyłącznie karty debetowe, które wydawane są do analizowanych rachunków o charakterze standardowym. Analiza ta nie uwzględnia innych kart debetowych, kredytowych i obciążeniowych.

Niniejsza analiza przygotowana została w oparciu o dane zawarte w ogólnie dostępnych taryfach opłat i prowizji zamieszczanych na stronach internetowych wybranych banków i zawiera analizę wysokości prowizji i opłat pobieranych przez polskie banki za usługi płatnicze w złotych w grudniu 2016 r. i ich porównanie z czerwcem 2016 r.

Materiał prezentuje dane o siedemnastu bankach. Jest to o jeden bank mniej w stosunku do poprzedniego półrocza z uwagi na zmianę struktury własnościowej na rynku polskim dotyczącą Banku BPH S.A. W dniu 4 listopada 2016 r. miało miejsce połączenie prawne Alior Banku S.A. z wydzieloną częścią Banku BPH S.A. Po podziale działalność Banku BPH S.A. została ograniczona do klientów indywidualnych posiadających kredyt hipoteczny, natomiast do Alior Banku S.A. zostały przeniesione wszystkie pozostałe produkty i usługi dedykowane klientom indywidualnym i biznesowym z wyłączeniem kredytów hipotecznych. Połączenie operacyjne ww. banków ma mieć miejsce w kwietniu 2017 r.

W niniejszym materiale wprowadzono kilka zmian o charakterze strukturalnym, które w większym stopniu harmonizują zawartość materiału z jej tytułowym obszarem, tj. w szerszym niż dotąd stopniu dotyczą możliwych rozliczeń pieniężnych w polskim sektorze bankowym. Aktualna analiza została rozszerzona o analizę przelewów natychmiastowych i przelewów SORBNET – Załącznik nr 3 pt. „Porównanie opłat w złotych stosowanych przez polskie banki za realizację przelewu natychmiastowego i przelewu SORBNET na rachunki odbiorców w innych bankach dla klientów indywidualnych w czerwcu 2016 r. i grudniu 2016 r.”.

Zrezygnowano w opracowaniu natomiast z prezentacji oferty banków internetowych/ kont internetowych, ponieważ bank PKO Inteligo stracił swój wirtualny charakter, część dyspozycji można również zrealizować w placówce banku, zaś w pozostałych analizowanych bankach kanał internetowy jest ogólnie dostępnym i preferowanym kanałem przy każdym rachunku. Prezentacja taka była zasadna w początkowym okresie analizy. Zrezygnowano również z porównania opłat obowiązujących przy wysyłaniu krajowych przekazów pieniężnych za pośrednictwem Poczty Polskiej oraz firm Western Union i MoneyGram.

Analiza porównawcza obarczona jest ryzykiem związanym z:

- różnorodną prezentacją przez banki swoich ofert cenowych, co stwarza problem opracowania obiektywnych metod porównawczych. Przykładem takiej rozbieżności jest podawanie przez bank ceny za korzystanie z instrumentu płatniczego lub informacji o zerowej opłacie przy jednoczesnym wskazaniu warunków, których spełnienie zwalnia klienta z tych opłat.
- zmianą oferty produktowej banków, tj. wycofywaniem dotychczas analizowanych standardowych rachunków płatniczych i wprowadzaniem nowych produktów. Niniejsza analiza uwzględnia aktualną ofertę banków, nie obejmuje tzw. „rachunków starych”, wycofanych z oferty, ale będących nadal w obsłudze banków.

Dlatego też w Załączniku nr 1 w kolumnie „Prowadzenie rachunku płatniczego (miesięcznie)” oraz w Załączniku nr 2 w kolumnie „Opłata miesięczna za użytkowanie karty” prezentowane są ceny ww. usług, natomiast wszystkie warunki zwalniające z opłaty opisane są w przypisach pod tabelami.

2. Zmiany wysokości opłat i prowizji w taryfach analizowanych banków w drugim półroczu 2016 r.

W drugim półroczu 2016 r. zmiany cenowe w zakresie analizowanych standardowych rachunków płatniczych i powiązanych z nimi produktów i usług bankowych wprowadziło sześć następujących banków z grupy banków analizowanych:

2.1. Bank Zachodni WBK S.A.

Podstawowe opłaty dotyczące otwarcia i prowadzenia rachunku płatniczego Konto Godne Polecenia i użytkowania karty debetowej MasterCard Omni wydanej do tego rachunku nie uległy zmianie, natomiast bank podwyższył i wprowadził od sierpnia 2016 r. następujące opłaty związane z usługami wokół tych produktów:

- wprowadził opłatę w wysokości 0,50 zł za zlecenie stałe,
- podwyższył opłatę za przelew natychmiastowy realizowany w systemie Express Elixir lub Blue Cash z 3 zł do 5 zł,
- wprowadził opłatę za usługę Przelew24 w wysokości 0,50 zł. Jest to usługa umożliwiająca dokonanie szybkich płatności internetowych w sklepach, na aukcjach internetowych czy w komunikacji miejskiej.
- wprowadził opłatę za SMS z kodem autoryzacyjnym w wysokości 0,20 zł za szósty i kolejny kod w miesiącu,
- wprowadził opłatę za wznowienie karty debetowej MasterCard Omni w wysokości 15 zł. Bank Zachodni WBK S.A. jest drugim po Alior Banku S. A. w grupie analizowanych banków, który wprowadził taką opłatę.
- podwyższył opłatę za wypłatę gotówki za granicą z 5 zł do 2% kwoty wypłaty, min. 10 zł.

2.2. Deutsche Bank Polska S.A.

Od listopada 2016 r. bank wprowadził następujące zmiany:

- wprowadził miesięczną opłatę za prowadzenie płatniczego rachunku standardowego dbOpen w wysokości 5 zł, która ma charakter bezwarunkowy,
- wprowadził dla rachunku internetowego dbNet opłaty za wypłatę środków w bankomatach innych banków kraju w wysokości 3 zł (z wyłączeniem bankomatów własnych i Euronet) i w bankomatach za granicą w wysokości 3 zł (z wyłączeniem bankomatów własnych).

2.3. Euro Bank S.A.

Od grudnia 2016 r. w odniesieniu do Konta Active, bank zastrzył warunki uprawniające do zwolnienia z miesięcznej opłaty za prowadzenie rachunku w wysokości 9 zł. Zmniejszono liczbę warunków uprawniających do zwolnienia z opłaty za rachunek z 4 do 2. Aktualnie warunkami uprawniającymi do uniknięcia opłaty za rachunek są:

- suma miesięcznych wpływów z tytułu wynagrodzenia, renty lub emerytury na rachunek w kwocie min. 1.500 zł. Dotychczas wpływy uprawniające do zwolnienia z opłaty mogły pochodzić z dowolnego źródła, z wyłączeniem wpływów pomiędzy rachunkami własnymi w Euro Banku S.A. Aktualnie wymaganymi źródłami wpływów są: wynagrodzenie, emerytura i renta.
- średnie saldo rachunku (z uwzględnieniem lokat i rachunków oszczędnościowych) na poziomie min. 15.000 zł.

Warunki mają charakter opcjonalny.

Dotychczasowe warunki, tj. wykorzystanie rachunku płatniczego do spłaty rat kredytu hipotecznego/gotówkowego/ konsolidacyjnego udzielonego przez Euro Bank S.A. na kwotę minimum 500 zł lub posiadanie karty kredytowej w Euro Banku S.A. z limitem kredytowym minimum 500 zł i wykonanie minimum 3 transakcji bezgotówkowych tą kartą, zostały zniesione. Utrzymany został warunek wprowadzony w 2016 r. dotyczący zwolnienia z opłaty za prowadzenie rachunku w przypadku wpływu z tytułu świadczenia Rodzina 500+, ale warunek ten obowiązuje do dnia 30 września 2017 r. Bank, wprowadzając zmiany do tabeli opłat i prowizji, dokonał również zmiany w zakresie oferty rachunków płatniczych. Dotychczasowe Konto Classic zastąpił Kontem na co dzień. Jest to konto dla osób, które zamierzają korzystać z usług bankowych w sposób tradycyjny lub poprzez kanały mobilne. Miesięczna opłata za ten rachunek ma charakter bezwarunkowy i wynosi 7 zł, a dla osób, które skończyły 65. rok życia, jest niższa i wynosi 5 zł. Karta debetowa wydana do rachunku kosztuje 0 zł i jest to opłata bezwarunkowa. Bank umożliwia również bezpłatne wypłaty gotówki kartą ze wszystkich bankomatów kraju. Wypłata gotówki w bankomatach za granicą kosztuje 3% wartości transakcji, min. 9,95 zł.

2.4. Bank BGŻ BNP Paribas S.A.

Od listopada 2016 r. bank wprowadził możliwość wykonywania przelewów natychmiastowych w systemie Express Elixir lub Blue Cash. Przelewy natychmiastowe można realizować w dni powszednie od 6.00 do 20.00 poprzez bankowość internetową do kwoty 20.000 zł i poprzez bankowość mobilną do kwoty 5.000 zł. Usługa ta kosztuje 5 zł.

2.5. Krakowski Bank Spółdzielczy (KBS)

Od lipca 2016 r. bank wprowadził możliwość wykonywania szybkiego przelewu w systemie Blue Cash z opłatą 5 zł. Szybki przelew można wykonać w placówce banku.

2.6. Getin Noble Bank S.A.

Od lipca 2016 r. bank wprowadził usługę cash back, usługa jest bezpłatna.

3. Wysokość opłat i prowizji za podstawowe usługi płatnicze

Dla potrzeb niniejszego opracowania, na podstawie ogólnie dostępnych informacji (m.in. ze stron internetowych dostawców), zostały zebrane dane o wysokości podstawowych rodzajów prowizji i opłat bankowych za prowadzenie standardowego rachunku płatniczego wraz z podstawowymi usługami płatniczymi, takimi jak: wpłata gotówkowa, polecenie przelewu, polecenie zapłaty i zlecenie stałe. Aktualna analiza została rozszerzona o przelewy natychmiastowe (ekspresowe), przelewy SORBNET i przelewy SEPA znajdujące się w ofertach analizowanych banków. Banki wprowadzają nowe możliwości przelewania środków, których atutami są szybkość transakcji, wygoda i bezpieczeństwo. Wśród wybranych banków znajdują się największe banki detaliczne i kilka mniejszych, co pozwala uznać uzyskane rezultaty za reprezentatywne dla całego sektora bankowego¹. Prezentowane w tym rozdziale średnie ceny usług płatniczych są średnimi arytmetycznymi z opłat w poszczególnych bankach. Aby wyjaśnić, w jaki sposób banki oddziałują na zachowania klientów, wskazano również wysokość opłat za realizację poleceń przelewu w zależności od sposobu komunikowania się klienta z bankiem, a ponadto przedstawiono wysokość opłat za realizację zleceń stałych (są szczególnym rodzajem przelewu) oraz poleceń zapłaty.

Wyniki analizy opłat i prowizji związanych z rozliczeniami pieniężnymi w ramach rachunku płatniczego przedstawiają się następująco:

3.1. Opłata za prowadzenie rachunku płatniczego

Średnia miesięczna opłata za prowadzenie standardowego rachunku płatniczego dla klientów detalicznych w polskich bankach wyniosła 4,74 zł i utrzymuje się na poziomie czerwca 2016 r. (wynosiła 4,75 zł). W grupie analizowanych banków miesięczną opłatę za prowadzenie standardowego rachunku płatniczego db Open podniósł Deutsche Bank Polska S.A. z 0,00 zł do 5,00 zł. Opłata ma charakter bezwarunkowy. Mimo podniesienia opłaty przez Deutsche Bank Polska S.A., średnia opłata za prowadzenie rachunku płatniczego pozostała w zasadzie na niezmiennym poziomie i wynika z tego, że w ww. analizie nie jest już uwzględniany Bank BPH S.A. z uwagi na przejęcie jego części detalicznej przez Alior Bank S.A.

We wszystkich badanych bankach opłata za obsługę rachunku płatniczego pobierana jest w cyklu miesięcznym i waha się w przedziale od 0,00 zł do 15,00 zł.

¹ Na dzień 31 grudnia 2016 r. suma bilansowa wszystkich banków komercyjnych wyniosła 1,59 bln zł (dane NBP). Udział siedemnastu analizowanych banków w grupie wszystkich banków w zakresie sum bilansowych wyniósł 81,01%.

- W sześciu bankach prowadzenie rachunku płatniczego jest bezpłatne, bez konieczności realizacji dodatkowych warunków (Bank Zachodni WBK S.A., mBank S.A., Bank Poczty S.A., BOŚ S.A., Getin Noble Bank S.A. i Raiffeisen Bank Polska S.A.). W stosunku do poprzedniego półrocza liczba banków w tej grupie zmniejszyła się o jeden (Deutsche Bank Polska S.A.).
- W pięciu bankach opłata jest stała, wynosi od 3,80 zł do 12,00 zł i ma charakter bezwarunkowy (KBS, Credit Agricole Bank Polska S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A., ING Bank Śląski S.A. i Deutsche Bank Polska S.A.). W stosunku do poprzedniego półrocza w grupie nie jest uwzględniany Bank BPH S.A. z uwagi na opisane wyżej zmiany własnościowe, a doszedł Deutsche Bank Polska S.A., który podniósł opłatę za prowadzenie rachunku, zatem liczba banków ze stałą opłatą bezwarunkową pozostała na tym samym poziomie.
- W sześciu bankach opłata ma charakter warunkowy, mieści się w przedziale od 0,00 zł do 10,00 zł, a spełnienie warunków uprawnia do zwolnienia klienta z ponoszenia tej opłaty. Wśród warunków uprawniających do zwolnienia z opłaty przeważają warunki dotyczące miesięcznych wpływów na rachunek (pięć banków) i warunek dotyczący posiadania karty debetowej (jeden bank). Poniżej wykaz warunków zwalniających z opłaty:
 - opłata za prowadzenie rachunku płatniczego wynosi 3,00 zł, gdy w danym miesiącu wpływy na rachunek wynoszą minimum 3.500,00 zł; 8,00 zł, gdy w danym miesiącu wpływy na rachunek wynoszą minimum 2.000,00 zł i 15,00 zł w pozostałych przypadkach (Bank Handlowy w Warszawie S.A.),
 - opłata za prowadzenie rachunku w wysokości 10,00 zł nie jest pobierana w przypadku, jeśli w miesiącu poprzedzającym pobranie opłaty został zaksięgowany przynajmniej jeden wpływ w wysokości min. 1.000,00 zł z wyłączeniem wpływów pochodzących z innych rachunków tego samego posiadacza prowadzonych w banku, rachunków kredytowych służących do obsługi kredytów, rachunków prowadzonych w systemie bankowości elektronicznej BGŻOptima i wpłat gotówkowych (Bank BGŻ BNP Paribas S.A.),
 - opłata za prowadzenie rachunku w wysokości 8,00 zł nie jest pobierana, jeżeli w danym miesiącu, innym niż miesiąc otwarcia rachunku, na rachunku odnotowano wpływ z tytułu wynagrodzenia dokonany przez pracodawcę bądź wpływ z tytułu stypendium dokonany przez uczelnię wyższą bądź wpływ z tytułu renty lub emerytury dokonany przez ZUS (Alior Bank S.A.),
 - opłata za prowadzenie rachunku w wysokości 7,00 zł nie zostanie pobrana, jeżeli w poprzednim miesiącu została dokonana i zaksięgowana na

rachunku minimum jedna płatność bezgotówkowa kartą wydaną do rachunku lub jedna płatność bezgotówkowa BLIK oraz łączne wpływy zewnętrzne na rachunek wynosiły co najmniej 1.000,00 zł, do kalkulacji wpływów nie uwzględnia się przelewów z innych rachunków klienta w banku oraz z rachunków prowadzonych przez dom maklerski banku (Bank Millennium S.A.),

- opłata za prowadzenie rachunku wynosi 0,00 zł, gdy suma wpływów miesięcznych (wpłat gotówkowych i przelewów przychodzących) na ten rachunek wynosi minimum 100,00 zł lub średnie saldo rachunku (z uwzględnieniem lokat i rachunków oszczędnościowych) wynosi minimum 1.000,00 zł lub rachunek służy do spłaty rat kredytów udzielonych przez bank na kwotę min. 500,00 zł lub posiadacz rachunku jest użytkownikiem głównej karty kredytowej wydanej przez bank i zostały wykonane min. 3 transakcje bezgotówkowe kartą oraz kwota limitu kredytowego wynosi min. 500,00 zł lub z rachunkiem była powiązana lokata lub na rachunek wpłynęło świadczenie w ramach Programu 500+, przy czym ostatni warunek dotyczący świadczenia 500+ ma charakter czasowy i obowiązuje do końca września 2017 r. W pozostałych przypadkach opłata wynosi 2,00 zł (Euro Bank S.A.),
- opłata za prowadzenie rachunku wynosi 0,00 zł dla rachunku z kartą debetową, w pozostałych przypadkach wynosi 6,90 zł (PKO BP S.A.).

W stosunku do poprzedniego półrocza zarówno liczba banków z opłatą warunkową za prowadzenie rachunku płatniczego, jak również treść warunków uprawniających do zwolnienia z tej opłaty nie zmieniła się.

3.2. Opłata za realizację polecenia przelewu w oddziale

Średnia opłata za realizację polecenia przelewu w oddziale w grudniu 2016 r. wyniosła 6,98 zł i w stosunku do czerwca 2016 r. wzrosła o 0,39 zł (wynosiła 6,59 zł). Wzrost ten wynika z nieuwzględnienia w analizie Banku BPH S.A. z uwagi na zmiany własnościowe, w którym opłata za tę usługę wynosiła 0 zł.

- Opłata za realizację przelewu w oddziale obowiązuje we wszystkich siedemnastu analizowanych bankach i utrzymuje się w przedziale od 2,30 zł do 10,00 zł. Pobieranie opłaty za realizację przelewu w placówce każdego banku to element polityki cenowej banków, który ma na celu zachęcenie klientów do korzystania z nowoczesnych instrumentów płatniczych, pozwalających na zdalne wykonywanie transakcji.

3.3. Opłata za realizację polecenia przelewu przez telefon

Średnia opłata za realizację polecenia przelewu przez telefon w grudniu 2016 r. wyniosła 3,31 zł i w stosunku do czerwca 2016 r. wzrosła o 0,22 zł (wynosiła 3,09 zł). Wzrost ten wynika również z nieuwzględnienia w analizie Banku BPH S.A. z uwagi na zmiany własnościowe i w którym opłata za tę usługę wynosiła 0,00 zł.

- Opłata za realizację przelewu przez telefon obowiązuje w czternastu na siedemnaście analizowanych banków i utrzymuje się w przedziale od 0,00 zł do 10,00 zł.
- Opłaty tej nie ponoszą klienci realizujący przelewy telefoniczne w ING Banku Śląskim S.A. poprzez serwis automatyczny HaloŚląski (przelew telefoniczny realizowany przez serwis operatorski HaloŚląski kosztuje już 4,00 zł) i w Banku Zachodnim WBK S.A. poprzez BZ WBK24 Telefon. Jest zasadą w bankach, że przelewy realizowane przez serwis telefoniczny z udziałem operatora/ konsultanta są płatne, a sama usługa w dobie rozwoju bankowości mobilnej traci na znaczeniu.
- Z opcji takiej nie mogą skorzystać posiadacze rachunków standardowych w Krakowskim Banku Spółdzielczym, Euro Banku S.A. i BOŚ S.A.

3.4. Opłata za realizację polecenia przelewu przez Internet

Średnia opłata za realizację przelewu za pośrednictwem Internetu w grudniu 2016 r. wyniosła 0,10 zł i w zasadzie pozostała bez zmian w stosunku do poprzedniego półrocza (wynosiła 0,09 zł).

- W zdecydowanej większości, tj. w trzynastu na siedemnaście analizowanych banków, realizacja przelewu przez Internet odbywa się za darmo.
- Opłatę taką ponoszą klienci trzech banków, tj. Banku Pekao S.A. (0,50 zł), Deutsche Banku Polska S.A. (0,50 zł) i Krakowskiego Banku Spółdzielczego (0,60 zł).
- Z opcji tej nie skorzystają posiadacze rachunku Standard w Euro Banku S.A.
- W stosunku do ubiegłego półrocza nie było zmian w tym zakresie.

3.5. Opłata za realizację przelewu natychmiastowego

Przelew natychmiastowy, nazywany też ekspresowym, pilnym czy błyskawicznym, to usługa, która polega na bardzo szybkim przekazaniu środków na konto w innym banku, z pominięciem międzybankowych sesji rozliczeniowych. Pozwala ona na wydatne skrócenie czasu przelania środków do innego banku do kilku/ kilkunastu minut. Obecnie na rynku funkcjonują dwie metody wykonywania błyskawicznych rozliczeń międzybankowych:

- usługa w systemie płatności Express Elixir, uruchomiona w czerwcu 2012 r.

Operatorem tego systemu jest Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. Z grupy osiemnastu analizowanych banków w systemie tym uczestniczy 7 banków: PKO BP S.A., ING Bank Śląski S.A., Bank Zachodni WBK S.A., mBank S.A., Bank BGŻ BNP Paribas S.A.,

Alior Bank S.A. i Bank Handlowy w Warszawie S. A. (w tym ostatnim usługa jest dostępna tylko dla klientów korporacyjnych). W systemie Express Elixir z przelewu natychmiastowego mogą skorzystać klienci banków uczestniczących w systemie.

- usługa w systemie płatności BlueCash, uruchomiona w listopadzie 2012 r.

Operatorem tego systemu jest firma Blue Media S.A. Z grupy osiemnastu analizowanych banków bezpośrednio w systemie tym uczestniczy 15 banków: Alior Bank S.A., BOŚ S.A., Bank Poczty S.A., PKO BP S.A., ING Bank Śląski S.A., Bank Zachodni WBK S.A., mBank S.A., Bank BGŻ BNP Paribas S.A., Bank BPH S.A., Credit Agricole Bank Polska S.A., Getin Noble Bank Polska S.A., Bank Millennium S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A., Raiffeisen Bank Polska S.A. i Krakowski Bank Spółdzielczy. W systemie tym przelewy natychmiastowe realizowane są pomiędzy bezpośrednimi uczestnikami systemu, jak również mogą być wysyłane do banków nieuczestniczących w systemie, tzw. banków współpracujących.

W grupie siedemnastu na osiemnaście analizowanych banków przelewy natychmiastowe wykonać można w dziesięciu bankach: PKO BP S.A., ING Banku Śląskim S.A., Banku Zachodnim WBK S.A., mBanku S.A., Banku Millennium S.A., Banku Pocztowym S.A., Deutsche Banku Polska S.A., Banku BGŻ BNP Paribas S.A., Krakowskim Banku Spółdzielczym i Alior Banku S.A. W drugim półroczu 2016 r. usługę tę wprowadziły dwa banki:

- BGŻ BNP Paribas S.A., przelew taki można wykonać w dni powszednie, od godziny 6.00 do 20.00, przez Internet do kwoty 20.000,00 zł i kanał mobilny do kwoty 5.000,00 zł. Opłata za realizację przelewu natychmiastowego wynosi 5,00 zł.
- Krakowski Bank Spółdzielczy, przelew szybki można zrealizować w systemie Blue Cash w oddziale z opłatą w wysokości 5,00 zł.

Przelew natychmiastowy można zrealizować, korzystając z kanałów zdalnych (Internet i bankowość telefoniczna) lub bezpośrednio w oddziale. Tylko w dwóch bankach, spośród analizowanych jest on dostępny we wszystkich trzech kanałach (Alior Banku S.A. i mBanku S.A.), w pozostałych bankach dostępność jest ograniczona do wybranego jednego lub dwóch kanałów. Wykonanie przelewu natychmiastowego wiąże się z dodatkowymi opłatami i podobnie, jak w przypadku przelewu tradycyjnego najtańszym kanałem jest Internet. Średnie ceny tej usługi w zależności od kanału realizacji kształtują się następująco:

3.5.1. Opłata za przelew natychmiastowy realizowany w placówce banku

Przelew natychmiastowy realizowany w placówce banku kosztuje średnio 9,50 zł, cena waha się w przedziale od 5,00 zł do 15,00 zł.

- W stosunku do ubiegłego półrocza cena tej usługi spadła o 0,90 zł. Zmiana wynika z wprowadzenia usługi przez KBS z opłatą w wysokości 5,00 zł, w pozostałych pięciu bankach cena nie uległa zmianie.

3.5.2. Opłata za przelew natychmiastowy realizowany za pomocą bankowości telefonicznej

Przelew natychmiastowy realizowany za pomocą bankowości telefonicznej kosztuje średnio 6,67 zł, cena utrzymała się na poziomie poprzedniego półrocza i waha się w przedziale od 5,00 zł do 10,00 zł.

- Usługa dostępna jest tylko w 3 analizowanych bankach: mBanku S.A., Banku Pocztowym S.A. i Alior Banku S.A.

3.5.3. Opłata za przelew natychmiastowy realizowany przez Internet

Przelew natychmiastowy realizowany przez Internet kosztuje średnio 5,00 zł. Jest to wzrost o 0,29 zł w stosunku do poprzedniego półrocza i wynika z wprowadzenia tej usługi przez Bank BGŻ BNP Paribas S.A. z opłatą w wysokości 5,00 zł i podniesienia ceny przez Bank Zachodni WBK S.A. z 3,00 zł do 5,00 zł.

- Usługa dostępna jest w ośmiu na siedemnaście analizowanych banków i utrzymuje się we wszystkich bankach na takim samym poziomie cenowym, tj. 5,00 zł.

Na uwagę zasługuje fakt, że usługa ta nazywana jest w bankach w różny sposób: realizacja zleceń o charakterze pilnym (PKO BP SA), przelew Express ELIXIR (ING Bank Śląski S.A.), przelew złożony w systemie Express ELIXIR (Bank Zachodni WBK S.A.), przelew ekspresowy (mBank S.A.), przelew natychmiastowy (Millennium Bank S.A., Bank Poczty S.A.) i przelew błyskawiczny.

3.6. Opłata za realizację przelewu SORBNET

SORBNET 2 (System Obsługi Rachunków Banków) to system prowadzony przez NBP, służący do dokonywania rozrachunku wysokokwotowych zleceń płatniczych na zasadzie brutto w czasie rzeczywistym. SORBNET realizuje przede wszystkim operacje międzybankowe, a jego zaletą z punktu widzenia banków jest to, że przelewy dokonywane w systemie SORBNET nie posiadają ograniczeń kwotowych. Od 2001 roku do systemu włączono również obsługę międzybankowych przelewów klientów. Przelewy o wartości równej i większej niż 1.000.000,00 zł z zasady są realizowane przez system SORBNET, ale na życzenie klienta również przelewy na mniejsze kwoty mogą zostać zrealizowane przez ten system.

Z usługi tej nie mogą skorzystać posiadacze standardowych rachunków płatniczych w Banku Millennium S.A., a dla klientów Euro Banku S.A. usługa ograniczona jest dla kwot równych i większych niż 1.000.000,00 zł. Usługa dostępna jest:

- w szesnastu na siedemnaście analizowanych banków i wiąże się z poniesieniem określonej opłaty, której wysokość uzależniona jest głównie od kwoty przelewu i czasami od kanału realizacji,
- opłaty są wyższe dla kwot poniżej 1.000.000,00 zł i niższe dla kwot równych i większych od 1.000.000,00 zł, co wynika po części z wyższych opłat za zlecenia niskokwotowe niż wysokokwotowe w samym systemie SORBNET wobec banków, i przedstawiają się następująco:

3.6.1. Opłata za przelewy SORBNET w kwocie poniżej 1.000.000,00 zł

Średnia opłata dla przelewów w kwocie poniżej 1.000.000,00 zł w analizowanym półroczu wyniosła 31,27 zł (waha się w przedziale od 4,99 zł do 44,00 zł) i w stosunku do poprzedniego półrocza wzrosła o 1,96 zł. Wzrost wynika z nieuwzględnienia w analizie Banku BPH S.A. (z uwagi na zmiany własnościowe), w którym opłata za tę usługę wynosiła 0,00 zł.

3.6.2. Opłata za przelewy SORBNET w kwocie równej i wyższej niż 1.000.000,00 zł

Średnia opłata dla przelewów w kwocie równej i wyższej niż 1.000.000,00 zł w analizowanym półroczu wyniosła 18,81 zł (waha się w przedziale od 4,99 zł do 40,00 zł) i w stosunku do poprzedniego półrocza wzrosła o 1,11 zł. Wzrost wynika z nieuwzględnienia w analizie Banku BPH S.A., w którym opłata za tę usługę wynosiła 0,00 zł.

3.7. Opłata za realizację polecenia zapłaty

Średnia opłata za realizację polecenia zapłaty w grudniu 2016 r. wyniosła 0,25 zł i utrzymała się na poziomie czerwca 2016 r. (wynosiła 0,24 zł).

- Polecenie zapłaty, podobnie jak polecenie przelewu przez Internet, jest też preferowaną przez banki formą rozliczeń i w zdecydowanej większości analizowanych banków nie ma opłaty za realizację polecenia zapłaty.
- W analizowanym półroczu dwa banki pobierały taką opłatę: Krakowski Bank Spółdzielczy (3,00 zł) i PKO BP S.A. (1,00 zł).
- Z usługi tej nie skorzystają posiadacze rachunku Standard w Euro Banku S.A.
- W stosunku do ubiegłego półrocza nie było zmian w tym zakresie.

3.8. Opłata za realizację zlecenia stałego

Średnia opłata za realizację zlecenia stałego w grudniu 2016 r. dla tej usługi wyniosła 0,56 zł i nieco wzrosła w stosunku do opłaty w czerwcu 2016 r. (wynosiła 0,50 zł). Ten niewielki wzrost wynika z podwyżki ceny tej usługi w Banku Zachodnim WBK S.A. z 0 zł do 0,50 zł.

- Większość analizowanych banków nie pobierała w grudniu 2016 r. opłaty za realizację zlecenia stałego.

- Opłatę taką ponoszą klienci pięciu z siedemnastu analizowanych banków, tj. Euro Banku S.A. (5,00 zł), Krakowskiego Banku Spółdzielczego (2,50 zł), Banku Polska Kasa Opieki S.A. (1,00 zł), BOŚ S.A. (0,50 zł) i Banku Zachodniego WBK S.A. (0,50 zł).

3.9. Opłata za realizację w banku wpłaty gotówkowej na rachunek płatniczy w innym banku

Średnia opłata za realizację w banku wpłaty gotówkowej na rachunek w innym banku wyniosła w analizowanym półroczu min. 15,55 zł, maks. 0,85% kwoty wpłaty, i w stosunku do czerwca 2016 r. w ujęciu liczbowym spadła o 0,37 zł (wynosiła 15,92 zł), a w ujęciu procentowym pozostała na niezmiennym poziomie. Zmiana wynika z faktu, że w grupie banków oferujących możliwość dokonywania wpłat gotówkowych przez osoby nieposiadające rachunku w tym banku na rachunek płatniczy nie jest uwzględniany Bank BPH S.A. z uwagi na opisane wcześniej zmiany własnościowe.

- Obecnie w grupie siedemnastu analizowanych banków usługę taką proponuje jedenaście banków: PKO BP S.A., BZ WBK S.A., Bank Millennium S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A., Bank Poczty S.A., BOŚ S.A., Krakowski Bank Spółdzielczy, Alior Bank S.A., Credit Agricole Bank Polska S.A., Euro Bank S.A., Getin Noble Bank S.A.
- Usługa nie jest dostępna w Banku Handlowym w Warszawie S.A., w ING Banku Śląskim S.A., mBanku S.A., Deutsche Banku Polska S.A., Banku BGŻ BNP Paribas S.A. i Raiffeisen Banku Polska S.A.

3.10. Opłata za realizację w instytucjach innych niż banki wpłaty gotówkowej na rachunek płatniczy w banku

Wpłata gotówkowa na rachunek płatniczy w banku jest formą rozliczeń pieniężnych niewymagającą posiadania rachunku płatniczego przez płatnika. Płatnik może zrealizować swoje zobowiązanie, wpłacając na rachunek płatniczy odbiorcy gotówkę w różnych instytucjach, takich jak banki, Poczta Polska, czy też inne firmy zajmujące się pośrednictwem w takich wpłatach. Za usługę pobierana jest prowizja, a jej wysokość kształtuje się różnie, w zależności od cennika stosowanego przez ww. podmioty, jak również i rodzaju odbiorcy.

3.10.1. Poczta Polska S.A.

W analizowanym półroczu opłaty za wpłaty realizowane w placówkach Poczty Polskiej S.A. uległy podwyższeniu, podwyżki dotyczą podstawowych kategorii wpłat:

- wpłaty STANDARD – na koniec analizowanego półroczu opłata wynosiła 3,40 zł przy kwocie wpłaty do 600,00 zł i w stosunku do poprzedniego półroczu wzrosła o 0,50 zł (wynosiła 2,90 zł) oraz 0,6% od kwoty wpłaty powyżej 600,00 zł,

- wpłaty STANDARD PRIORYTET – na koniec analizowanego półrocza opłata wynosiła 3,50 zł od wpłaty do kwoty 600,00 zł i w stosunku do poprzedniego półrocza wzrosła również o 0,50 zł (wynosiła 3,00 zł) oraz 0,6% od kwoty wpłaty powyżej 600,00 zł,
- wpłaty STANDARD na rzecz organizacji pożytku publicznego – opłata wynosiła 1,00 zł i nie uległa zmianie,
- wpłaty na rzecz ZUS, Urzędów Skarbowych lub Urzędów Celnym – na koniec grudnia 2016 r. opłata wynosiła 10,00 zł bez względu na wysokość wpłaty i wzrosła w stosunku do czerwca 2016 r. o 3,00 zł (wynosiła 7,00 zł).

3.10.2. Pośrednicy finansowi

W Polsce funkcjonują podmioty będące instytucjami płatniczymi lub biurami usług płatniczych, zwane dalej „pośrednikami finansowymi”, które w ramach prowadzonej działalności gospodarczej przyjmują od osób fizycznych wpłaty gotówkowe na rachunki bankowe. Najczęściej są to opłaty za rachunki masowe na rzecz firm telekomunikacyjnych, zakładów energetycznych, gazowni, telewizji kablowych itp., regulowane w układzie miesięcznym. Dla celów tego materiału przedstawiono pięć najbardziej reprezentatywnych podmiotów, w których koszty opłacania comiesięcznych rachunków za prąd, gaz, czynsz, telefon itp. w stosunku do poprzedniego półrocza nie uległy zmianie i kształtują się następująco:

- Wygodne rachunki – jest to sieć punktów nadzorowana przez Bank Pekao S.A., w ramach której klienci mogą dokonywać wpłat gotówkowych i opłacać rachunki w centrach handlowych. Rozwiązanie opiera się na technologii wykorzystującej kody kreskowe umieszczone na formularzach rachunków, zawierające informacje niezbędne do przeprowadzenia transakcji. Prowizja w sieci Wygodne Rachunki nie przekracza kwoty 1,99 zł.
- Drobne Rachunki – płatność za rachunki dostępna jest w sieci sklepów „Żabka”, która nadzorowana jest przez Bank Pekao S.A. Płatność za realizację rachunku może być dokonana w formie gotówkowej lub za pomocą karty płatniczej (usługa dostępna od czerwca 2011 r.), prowizja za usługę wynosi 1,89 zł za rachunki do kwoty 500 zł i 0,4% za każdy rachunek powyżej 500 zł. W sieci sklepów „Żabka” wprowadzono w drugim półroczu 2016 r. usługę cash back.
- Moje Rachunki – płatność za rachunki masowe świadczona jest przez instytucję płatniczą Billbird S.A., rozliczenia dokonywane są poprzez mBank S.A. i ING Bank Śląski S.A. Prowizje za realizację rachunków są zróżnicowane w zależności od rodzaju opłacanej usługi (telefon, gaz, telewizja itp.), a także rodzaju odbiorcy płatności i wahają się – podobnie jak w czerwcu 2016 r. – średnio w przedziale od 0,99 zł do 1,99 zł. Przy rachunkach o wartości powyżej 1.000 zł, poza prowizją

ustaloną dla poszczególnych podmiotów, pobierana jest dodatkowa opłata transakcyjna w wysokości 0,3% wartości wpłaty. Dodatkowa opłata nie dotyczy wybranych odbiorców (Netia, WIK Opole, 4 Life Direct, PAH, WOŚP, Sferia oraz Fortum).

- PayTel – jest to krajowa instytucja płatnicza świadcząca m.in. usługi płatności masowych, maksymalna prowizja za realizację wpłaty wynosi 1,99 zł. Usługa jest dostępna w wybranych punktach współpracujących z PayTel.

4. Wysokość opłat i prowizji związanych z obsługą kart debetowych

Analiza obejmuje również porównanie stosowanych przez polskie banki opłat związanych z wydaniem i obsługą kart debetowych (Załącznik nr 2). Opłaty te dotyczą w szczególności: wydania i użytkowania karty debetowej, wypłaty gotówki z użyciem karty debetowej w bankomatach (własnych, innych sieci w kraju i za granicą), prowizji za przewalutowanie operacji oraz usługi cash back.

Podstawowe opłaty związane z użytkowaniem karty debetowej kształtują się następująco:

4.1. Opłata za wydanie karty

W stosunku do poprzedniego półrocza nie było zmian w tym zakresie. Opłata za wydanie karty obowiązuje w jednym z analizowanych banków, tj. w Alior Banku S.A., i wynosi ona 10,00 zł. Opłata ta pobierana jest w momencie wydania/ wznowienia karty i ma charakter warunkowy. Opłata ta nie zostanie pobrana, gdy w okresie trzech ostatnich miesięcy przed datą końca ważności karty, na rachunku, do którego została wydana karta, przynajmniej raz został odnotowany wpływ z tytułu wynagrodzenia dokonany przez pracodawcę bądź wpływ z tytułu stypendium dokonany przez uczelnię wyższą bądź wpływ z tytułu renty lub emerytury dokonany przez ZUS.

4.2. Opłata za wznowienie karty

W analizowanym półroczu opłatę za wznowienie karty debetowej MasterCard Omni w wysokości 15,00 zł wprowadził Bank Zachodni WBK S.A., opłata ma charakter bezwarunkowy. Bank Zachodni WBK S.A. jest drugim bankiem, w grupie analizowanych banków, po Alior Banku S.A., który wprowadził taką opłatę.

4.3. Opłata za użytkowanie karty

Średnia miesięczna opłata za użytkowanie karty debetowej w grudniu 2016 r. wyniosła 5,48 zł i uległa zwiększeniu o 0,14 zł w stosunku do poprzedniego okresu (wynosiła 5,34 zł). Niewielki wzrost opłaty miesięcznej za użytkowanie karty wynika z nieuwzględnienia w analizie Banku BPH S.A. z uwagi na zmiany własnościowe.

- Wysokość opłaty waha się w przedziale od 3,00 zł do 10,00 zł.
- Opłata ta w analizowanych bankach ma charakter opłaty miesięcznej i w zdecydowanej większości banków warunkowej. Jeśli chodzi o warunki uprawniające do zwolnienia z opłat za użytkowanie karty, banki stosują trzy rodzaje warunków, są to:
 - minimalna wartość miesięcznych operacji bezgotówkowych,
 - minimalna liczba transakcji bezgotówkowych,

- warunki mieszane.

Większość banków kontynuuje praktykę polegającą na tym, że ustalona miesięczna opłata za kartę nie jest pobierana bądź jest zwracana w przypadku dokonania kartą w ciągu miesiąca określonej liczby transakcji bezgotówkowych lub transakcji o wartości powyżej określonego przez bank limitu kwotowego. Spośród siedemnastu analizowanych banków, w jedenastu bankach miesięczna opłata za użytkowanie karty ma charakter warunkowy:

- w siedmiu bankach warunek ten ma charakter wartościowy i jest nim wartość transakcji bezgotówkowych wykonanych kartą debetową w przedziale od 100,00 zł do 700,00 zł (PKO BP S.A., ING Bank Śląski S.A., Bank Pocztowy S.A., Deutsche Bank Polska S.A., Bank BGŻ BNP Paribas S.A., BOŚ S.A. i Getin Noble Bank S.A.),
- w dwóch bankach warunek ma charakter ilościowy i jest nim liczba transakcji bezgotówkowych wykonanych kartą debetową w przedziale od jednej do pięciu transakcji (mBank S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A.), w grupie tej nie jest już uwzględniany Bank BPH S.A.,
- w Alior Bank S.A. warunek dotyczy wpływów i nie jest wymagana określona kwota,
- w Banku Millennium S.A. warunek ma charakter mieszany, wymagane są co najmniej jedna płatność bezgotówkowa kartą wydaną w ramach rachunku oraz łączne wpływy zewnętrzne na ten rachunek w wysokości minimum 1.000,00 zł,
- w sześciu pozostałych bankach opłata za użytkowanie karty ma charakter opłaty stałej, bezwarunkowej. Dotyczy to Banku Handlowego w Warszawie S.A. (6,00 zł), Banku Zachodniego WBK S.A. (7,00 zł), KBS (3,50 zł), Credit Agricole Banku Polska S.A. (3,90 zł), Euro Banku S.A. (4,90 zł) i Raiffeisen Banku Polska S.A. (3,00 zł).

4.4. Opłata za wypłaty gotówki z użyciem karty debetowej w bankomatach własnych

Średnia opłata za wypłatę gotówki z użyciem karty debetowej wydanej do rachunku płatniczego we własnych bankomatach wynosi 0,00 zł. Usługa ta może być również bezpłatna we wskazanych przez bank sieciach bankomatów zewnętrznych. W grupie analizowanych banków:

- dwa banki: Bank BGŻ BNP Paribas S.A. i Raiffeisen Bank Polska S.A. umożliwiają bezpłatną wypłatę gotówki we wszystkich bankomatach w kraju.
- Dziewięć banków udostępnia sieć bankomatów innych, wskazanych banków:
 - ING Bank Śląski S.A. - bankomaty Planet Cash,
 - Bank Zachodni WBK S.A. - bankomaty PKO BP S.A., Banku Millennium S.A. oraz sieć bankomatów marki Cashzone. Możliwość wypłaty gotówki w sieci bankomatów Cashzone bank udostępnił w drugim półroczu 2016 r. Bankomaty te należą do niebankowego operatora bankomatów, spółki Cardtronics, który jedynie współpracuje z wybranym bankiem w danym

kraju. W Polsce podmiotem tym został Bank Zachodni WBK S.A., który odpowiada za przetwarzanie transakcji oraz obsługę gotówki i usług rozliczeniowych.

- mBank S.A. – bankomaty Euronet, Planet Cash i BZ WBK S.A.,
- Bank Pocztowy – bankomaty PKO BP S.A., BZ WBK S.A. i Planet Cash,
- Deutsche Bank Polska S.A. – bankomaty Euronet, Bank of America, BNP Paribas, Scotiabank, Westpac i Barclays,
- Krakowski Bank Spółdzielczy – bankomaty Banku BGŻ BNP Paribas S.A., BPS i banki zrzeszone, BS Rzemiosła w Krakowie i BZ WBK S.A.,
- Alior Bank S.A. – bankomaty Euronet,
- Credit Agricole Bank Polska S.A. – bankomaty BZ WBK S.A. i Euronet,
- Getin Noble Bank S.A. – bankomaty Euronet i Planet Cash.

Trzy banki z ww. grupy umożliwiają darmowe wypłaty w pozostałych bankomatach krajowych po wykupieniu stosownego abonamentu:

- mBank, w którym usługa nazywa się „Wypłaty ze wszystkich bankomatów” i kosztuje miesięcznie 5,00 zł,
- Bank Pocztowy S.A., w którym miesięczny abonament na bezprowizyjne wypłaty ze wszystkich bankomatów w kraju i za granicą wynosi 5,00 zł. Bank ten, jako jedyny z grupy banków analizowanych, oferuje darmowe wypłaty w bankomatach za granicą.
- Credit Agricole Bank Polska S.A., w którym możliwość bezprowizyjnej wypłaty gotówki ze wszystkich bankomatów w kraju kosztuje miesięcznie 6,00 zł.
- Sześć pozostałych banków umożliwia darmowe wypłaty tylko we własnych bankomatach (PKO BP S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank Millennium, BOŚ S.A., Bank Pekao S.A. i Euro Bank S.A.).

4.5. Opłata za wypłaty gotówki w bankomatach innych banków w kraju

Średnia minimalna stawka w złotych i średnia stawka maksymalna liczona procentem od wypłacanej kwoty w grudniu 2016 r. wynosiły odpowiednio 3,61 zł i 2,92%. O ile stawka procentowa w stosunku do czerwca 2016 r. pozostała bez zmiany, o tyle stawka kwotowa wzrosła z 3,42 zł do 3,61 zł z uwagi na nieuwzględnianie Banku BPH S.A w obecnej analizie. Stawki kształtują się w przedziale od 0,00 zł do 8,00 zł, a w przypadku procentu wypłacanej kwoty stawka waha się od 2,00% do 4,00% wartości transakcji, przy czym zazwyczaj określona jest również górna granica kwotowa.

- W czterech bankach z grupy analizowanych opłata za wypłatę w obcych bankomatach w kraju wynosi 0,00 zł i ma charakter bezwarunkowy: ING Bank Śląski

S.A., Bank Zachodni WBK S.A., Bank BGŻ BNP Paribas S.A. i Raiffeisen Bank Polska S.A. W stosunku do poprzedniego półrocza nie jest uwzględniany Bank BPH S.A.

- W pięciu innych bankach, tj. w Alior Banku S.A., Banku Millennium S.A., mBanku S.A., Banku Pocztowym S.A. i Credit Agricole Banku Polska S.A., darmowa wypłata jest możliwa pod pewnymi warunkami:
 - w Alior Banku S.A. warunkiem uprawniającym do zwolnienia z opłaty w wysokości 3,00 zł jest zapewnienie wpływów na ten rachunek. Warunek jest analogiczny, jak przy zwolnieniu z opłaty za prowadzenie rachunku czy użytkowanie karty debetowej do rachunku.
 - W Banku Millennium S.A. opłata ta nie jest naliczana, jeżeli w danym miesiącu została dokonana i zaksięgowana co najmniej jedna płatność bezgotówkowa kartą wydaną w ramach rachunku oraz łączne wpływy zewnętrzne na ten rachunek wyniosły minimum 1.000,00 zł.
 - W przypadku mBanku S.A., Banku Pocztowego S.A. i Credit Agricole Banku Polska S.A. po wykupieniu usługi „Wypłaty ze wszystkich bankomatów” odpowiednio za 5,00 zł, 5,00 zł i 6,00 zł miesięcznie są możliwe darmowe wypłaty ze wszystkich bankomatów w kraju. W Banku Pocztowym S.A. wykupienie takiego abonamentu uprawnia do bezprowizyjnych wypłat z bankomatów innych banków również za granicą.

4.6. Opłata za wypłatę w bankomatach za granicą

Średnia minimalna stawka w złotych i średnia stawka maksymalna liczona procentem od wypłacanej kwoty w grudniu 2016 r. wynosiły odpowiednio 7,40 zł i 3,00%. Stawki te w stosunku do czerwca 2016 r. pozostały w zasadzie na niemienionym poziomie (stawka kwotowa w czerwcu 2016 r. wynosiła 7,38 zł, zaś stawka procentowa wynosiła 3,04%).

- W analizowanym półroczu miała miejsce podwyżka opłaty w jednym banku, tj. w Banku Zachodnim WBK S.A., w którym dotychczasowa opłata za wypłatę gotówki za granicą kosztowała 5,00 zł, aktualnie jest to min. 10,00 zł, maks. 2,00%.
- Opłatę za wypłatę w bankomatach za granicą pobiera piętnaście z siedemnastu badanych banków, chyba że klient skorzysta z bankomatu należącego do własnej grupy bankowej.
- Stawki kształtują się w przedziale od 0,00 zł do 12,00 zł, a w przypadku procentu wypłacanej kwoty stawka waha się od 1,00% do 6,00% wartości transakcji, przy czym zazwyczaj określona jest również górna granica kwotowa.
- Dwa banki, Alior Bank S.A. i Bank BGŻ BNP Paribas S.A. nie pobierają takiej opłaty.

4.7. Opłata za przewalutowanie transakcji

W Załączniku nr 2 wprowadzono nową kolumnę p.n. Przewalutowanie operacji. Dotychczas opłaty za przewalutowanie operacji były podawane w przypisach. W opłatach za przewalutowanie operacji w drugim półroczu 2016 r. nie było zmian cenowych. Średnia opłata za tę usługę wynosi 2,82% i utrzymuje się na poziomie czerwca 2016 r., wahając się w przedziale od 0,00% do 5,90%.

- Prowizja za przewalutowanie występuje w trzynastu na siedemnaście analizowanych banków.
- W trzech bankach: Deutsche Banku Polska S.A., Euro Banku S.A. i Raiffeisen Banku Polska S.A. prowizja za przewalutowanie dotyczy tylko transakcji dokonanych kartą Visa.
- Prowizji za przewalutowanie nie pobierają dwa banki: Bank Pocztowy S.A. i Bank BGŻ BNP Paribas S.A.

4.8. Opłata za usługę cash back

Średnia opłata za usługę wynosi 0,33 zł i utrzymuje się na poziomie czerwca 2016 r.

- Usługa obecna jest na polskim rynku od 2006 r. Polega ona na podjęciu gotówki podczas robienia zakupów i płacenia kartą. W odpowiedzi na rosnące zainteresowanie konsumentów usługą cashback MasterCard od lipca 2016 r. podniósł limit wypłaty w ramach tej usługi o 200,00 zł, tj. do poziomu 500,00 zł. Dla kart z logo Visa możliwa jest wypłata do kwoty 300,00 zł.
- Wśród siedemnastu analizowanych banków usługę cash back oferuje piętnaście banków. Zmiana w analizowanym półroczu polega na wprowadzeniu tej usługi przez Getin Noble Bank S.A. z opłatą na poziomie 0,00 zł.
- Usługa jest bezpłatna w dziesięciu bankach: w Banku Handlowym w Warszawie S.A., ING Banku Śląskim S.A., mBanku S.A., Banku Pocztowym S.A., Banku Millennium S.A., Alior Banku S.A., Credit Agricole Banku Polska S.A., Euro Banku S.A., Deutsche Banku Polska S.A. i Getin Noble Bank S.A.
- Opłatę pobiera pięć banków: Bank Zachodni WBK S.A. - 1,50 zł, PKO BP S.A. Krakowski Bank Spółdzielczy – po 1,00 zł, Bank Pekao S.A. – 0,99 zł i Bank BGŻ BNP Paribas S.A. – 0,50 zł.

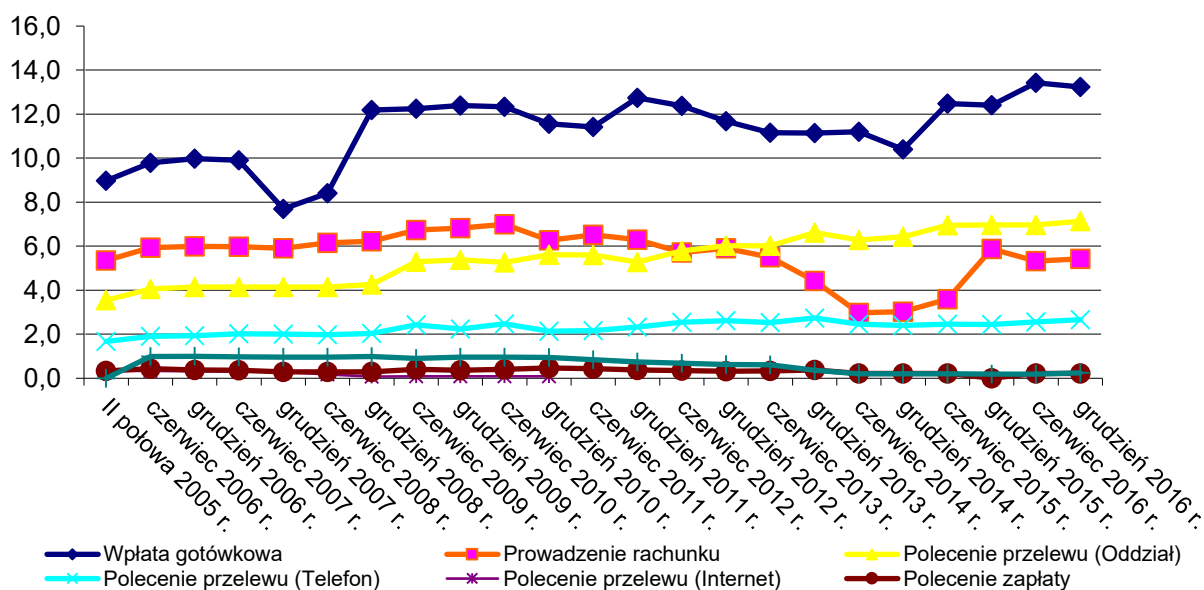
Szczegółowe informacje nt. opłat w złotych stosowanych przez polskie banki i związanych z obsługą kart debetowych w grudniu 2016 r. prezentuje Załącznik nr 2.

5. Tendencje zmian średnich cen ważonych poszczególnych badanych usług płatniczych w okresie od 2005 r.

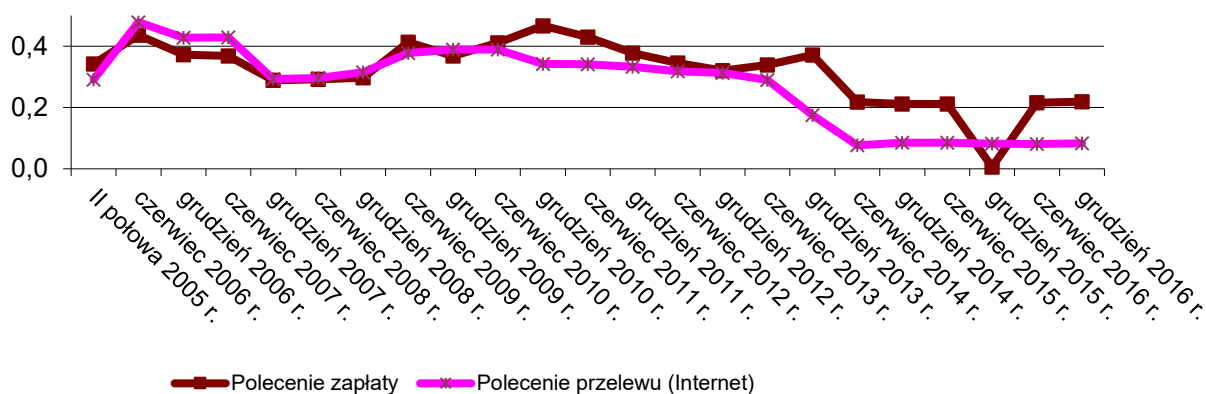
Porównanie średnich cen ważonych poszczególnych badanych usług płatniczych w okresie od II połowy 2005 r., tj. od momentu rozpoczęcia analiz ww. cen przez DSP, do grudnia 2016 r. prezentuje wykres nr 1. Zastosowano w nim średnią ważoną, gdzie tzw. wagą jest pozycja banku na rynku mierzona wielkością jego sumy bilansowej. Dzięki takiemu założeniu uzyskana średnia zbliża się najbardziej do cen poszczególnych usług w bankach o największym udziale w rynku. Na wykresie nr 1 widać zmiany średnich cen spowodowane decyzjami o podwyżkach lub obniżkach największych banków, podczas gdy takie same lub nawet większe ruchy cenowe dokonywane przez mniejsze banki pozostają na wykresie prawie niezauważalne.

Na przestrzeni analizowanych lat wyraźnie widoczna jest różnica między ceną najwyższą, odnoszącą się do usług opartych na obsłudze manualnej (wpłata gotówkowa i polecenie przelewu złożone w oddziale), a cenami niższymi, odnoszącymi się do usług preferowanych przez banki, tj. przelewu składanego przez Internet i polecenia zapłaty. Potwierdza to stosowaną dotychczas politykę banków, zachęcającą klientów do stosowania najmniej pracochłonnych z punktu widzenia banków i umożliwiających jak największą automatyzację kanałów komunikacji.

Wykres nr 1. Tendencje zmian średnich ważonych poszczególnych usług płatniczych w okresie od II połowy 2005 r. do grudnia 2016 r.

Wykres nr 2. Tendencje zmian średnich ważonych w zakresie polecenia zapłaty i polecenia przelewu (Internet) w okresie od II połowy 2005 r. do grudnia 2016 r.

Wykres nr 1 i wykres nr 2 są odzwierciedleniem danych obejmujących w grudniu 2016 r. grupę siedemnastu banków.

Przechodząc do analizy poszczególnych średnich ważonych usług, można stwierdzić, że:

- Wpłata gotówkowa – średnia ważona cena minimalna wpłaty gotówkowej wyniosła w grudniu 2015 r. 12,40 zł, w czerwcu 2016 r. 13,42 zł, a w grudniu 2016 r. 13,24 zł. Uległa niewielkiemu obniżeniu w stosunku do poprzedniego okresu z uwagi na nieuwzględnienie w analizie Banku BPH S.A. Średnia ta nadal pozostaje na najwyższym poziomie spośród badanych usług płatniczych.
- Prowadzenie rachunku bankowego – średnia ważona opłata za prowadzenie rachunku wyniosła w grudniu 2015 r. 5,87 zł, w czerwcu 2016 r. 5,33 zł, a w grudniu 2016 r. 5,42 zł. Na niewielki wzrost średniej ważonej tej opłaty wpłynęło podniesienie miesięcznej opłaty za prowadzenie rachunku przez Deutsche Bank Polska S.A.
- Polecenie przelewu zlecane w oddziale – średnia ważona opłata w grudniu 2015 r. wyniosła 6,97 zł, w czerwcu 2016 r. 6,96 zł, a na koniec grudnia 2016 r. 7,14 zł. Zmiana średniej ważonej wynika z nieuwzględnienia w analizie Banku BPH S.A.
- Polecenie przelewu zlecane przez telefon – średnia cena za tę usługę wyniosła w grudniu 2015 r. 2,44 zł, w czerwcu 2016 r. 2,57 zł, a w grudniu 2016 r. 2,66 zł. Niewielki wzrost wynika z nieuwzględnienia w analizie Banku BPH S.A.
- Polecenie przelewu zlecane przez Internet – średnia cena ważona za realizację ww. instrumentu w grudniu 2015 r. i czerwcu 2016 r. wynosiła 0,08 zł i w analizowanym okresie również wynosi również 0,08 zł. Nie było zmian cenowych w tym okresie dla tej usługi.

- Polecenie zapłaty – średnia ważona dla tego instrumentu płatniczego w grudniu 2015 r. obniżyła się do 0,01 zł (opłata w PKO BP S.A. spadła z 1,00 zł do z 0,00), w czerwcu 2016 r. wróciła do poziomu 0,22 zł z uwagi na wzrost tej opłaty również w PKO BP S.A. z 0,00 do 1,00 zł. W grudniu 2016 r. pozostała na poziomie czerwca 2016 r. wynosząc 0,22 zł.
- Zlecenie stałe – średnia opłata za realizację ww. instrumentu płatniczego pozostawała w grudniu 2015 r. i w czerwcu 2016 r. na poziomie 0,19 zł, a w grudniu 2016 r. wyniosła 0,25 zł. Niewielki wzrost o 0,06 zł wynika z podwyżki opłaty za tę usługę w Banku Zachodnim WBK S.A.

6. Podsumowanie

6.1. Czynniki zewnętrzne wpływające na politykę opłat

Drugie półrocze i cały 2016 r. dla sektora bankowego to okres utrzymujących się nadal:

- niskich stóp procentowych i deflacji. Według danych GUS od lipca 2014 r. do końca 2016 r. utrzymywała się deflacja cenowa.
- niższych stawek interchange. Od stycznia 2015 r. stawka opłaty interchange dla kart debetowych wynosi 0,2%, a dla kart kredytowych 0,3%.
- zwiększonych obciążeń banków na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Stawka opłaty ostrożnościowej wyniosła na 2016 r. 0,079% i była wyższa w stosunku do stawki w 2015 r., która wynosiła 0,05%. Natomiast stawka opłaty rocznej w latach 2016 i 2015 wynosiła odpowiednio: 0,167% i 0,189% i w 2016 r. była nieco wyższa.

W okresie tym obowiązywały nowe obciążenia dla banków, takie jak:

- podatek od niektórych instytucji finansowych, zwany potocznie podatkiem bankowym. Podatek obowiązuje od lutego 2016 r. i wynosi 0,44% wartości aktywów. Do końca września 2016 r. osiemnaście banków zapłaciło podatek bankowy w łącznej wysokości 2.331,00 mln zł (dane KNF).
- wpłaty na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców, który uruchomiony został w BGK z początkiem 2016 r. z przeznaczeniem dla osób fizycznych, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej, a zobowiązane są do spłaty rat kredytu mieszkaniowego. Wysokość składek dla banków określono proporcjonalnie do wielkości posiadanego portfela kredytów mieszkaniowych, których opóźnienie w spłacie przekracza 90 dni.

Rok 2016, mimo ww. zmian prawnych i uwarunkowań w sektorze bankowym, był rokiem dobrym pod względem wyników finansowych tego sektora. Wyniki sektora w latach 2013-2016 prezentuje poniższe zestawienie:

Wyniki finansowe sektora bankowego w latach 2013-2016 (w mln zł)

Rok	Przychody z tyt. odsetek	Koszty z tyt. odsetek	Wynik z tyt. odsetek	Przychody z tyt. opłat i prowizji	Koszty z tyt. opłat i prowizji	Wynik z tyt. opłat i prowizji	Wynik z tyt. dział. bankowej	Wynik finansowy
2013	61.284	27.157	34.667	17.560	4.137	13.423	55.430	15.143
2014	58.751	21.657	37.094	17.795	4.021	13.774	57.614	15.864
2015	52.613	17.394	35.219	16.931	3.641	13.290	55.770	12.786
2016	53.791	15.852	37.939	16.452	3.865	12.587	59.175	13.876

Opracowanie własne, źródło: dane NBP

Analizując powyższe wyniki, szczególnie za rok 2016, należy stwierdzić, że nie osiągnęły one poziomu z lat 2013-2014, ale uległy poprawie w stosunku do 2015 r.

- Wynik z tytułu działalności bankowej na koniec 2016 r. wyniósł 59,2 mld zł i był o 6,1% wyższy niż w 2015 r. (wynosił 55,8 mld zł).
- Wynik finansowy netto na koniec 2016 r. wyniósł 13,9 mld zł i był o 8,5% wyższy niż w 2015 r. (wynosił 12,8 mld zł).
- Poprawa wyniku finansowego netto nastąpiła m.in. na skutek wzrostu wyniku odsetkowego. Przychody z tytułu odsetek w 2016 r. wyniosły 53,8 mld zł i wzrosły w stosunku do 2015 r. o 2,2%, a wynik prowizyjny ukształtował się na poziomie 37,9 mld zł, wykazując wzrost w stosunku do analogicznego okresu r. ub. o 7,7%. (wyniósł 35,2 mld zł). Uwagę zwracają koszty z tytułu odsetek, które począwszy od 2013 r. ulegały systematycznemu obniżeniu. W 2016 r. wyniosły 15,9 mld zł i spadły w stosunku do roku poprzedniego o 8,9%. Dość mocne obniżanie kosztów z tytułu odsetek to element polityki cenowej banków w reakcji na zmiany prawne i inne wydarzenia w otoczeniu makroekonomicznym banków, polegającej na obniżaniu oprocentowania depozytów. Średnie ważone oprocentowanie terminowych depozytów złotych dla nowych umów (osoby fizyczne) obniżyło się z 1,8% w grudniu 2015 r. do 1,5% w czerwcu 2016 r. i 1,5% w grudniu 2016 r. (dane NBP). Takiej polityce w zakresie depozytów sprzyjały utrzymujące się niskie stopy procentowe i systematyczny wzrost depozytów złotych gospodarstw domowych. Poziom depozytów złotych gospodarstw domowych na koniec 2015 r. wyniósł 610,0 mld zł, na koniec czerwca 2016 r. - 638,3 mld zł i na koniec grudnia 2016 r. - 664,9 mld zł.
- Wynik z tytułu opłat i prowizji miał odwrotny wpływ na wynik finansowy sektora bankowego z uwagi na jego obniżenie. Przychody z tytułu opłat i prowizji wyniosły

na koniec 2016 r. 16,5 mld zł i były niższe w stosunku do końca 2015 r. o 2,8% (ukształtowały się na poziomie 16,9 mld zł). Podobnie kształtował się wynik z tytułu opłat i prowizji, który na koniec 2016 r. wyniósł 12,6 mld zł i był niższy w stosunku do ubiegłego roku o 5,3% (wynosił 13,3 mld zł).

- Powyższe pozwala stwierdzić, że polityka banków w drugim półroczu 2016 r. i w całym 2016 r. była bardziej ukierunkowana na marże odsetkowe depozytowe i kredytowe niż na opłaty i prowizje.

6.2. Podsumowanie zmian cenowych w drugim półroczu 2016 r.

Podsumowując zmiany cenowe w zakresie prowizji i opłat związanych z rozliczeniami pieniężnymi w złotych w polskim sektorze bankowym w drugim półroczu 2016 r., należy stwierdzić, że:

- Zmiany cenowe w zakresie standardowego rachunku płatniczego i wydanej do niego karty debetowej oraz usług z nimi związanych miały miejsce w sześciu na siedemnaście analizowanych banków, przy czym zmiany te dotyczyły pojedynczych produktów i usług.
- Średnia miesięczna opłata za prowadzenie standardowego rachunku płatniczego dla klientów detalicznych w polskich bankach wyniosła w grudniu 2016 r. 4,74 zł i utrzymała się na poziomie czerwca 2016 r. (wynosiła 4,75 zł). W grupie analizowanych banków jeden bank podniósł miesięczną opłatę za prowadzenie rachunku płatniczego z 0,00 zł do 5,00 zł (Deutsche Bank Polska S.A.).
- W zakresie podstawowych usług płatniczych powiązanych z rachunkiem płatniczym w grupie analizowanych banków zmiany cenowe dotyczyły zleceń stałych i przelewów natychmiastowych, i miały miejsce w trzech bankach. Jeden bank podniósł opłatę za realizację zlecenia stałego z 0,00 zł do 0,50 zł (Bank Zachodni WBK S.A.), jeden bank podniósł opłatę za realizację przelewu natychmiastowego z 3,00 zł do 5,00 zł (Bank Zachodni WBK S.A.) i jeden bank wprowadził do oferty przelewy natychmiastowe z możliwością realizacji w oddziale i z opłatą w wysokości 5,00 zł (Krakowski Bank Spółdzielczy).
- Aktualna analiza została rozszerzona o przelewy natychmiastowe (ekspresowe) i przelewy SORBNET, ponieważ szczególnie przelewy natychmiastowe są coraz bardziej popularne i stają się standardem w dziedzinie płatności.
- Średnia miesięczna opłata za użytkowanie karty debetowej w grudniu 2016 r. wyniosła 5,48 zł i uległa zwiększeniu o 0,14 zł w stosunku do poprzedniego okresu (wynosiła 5,34 zł). Niewielki wzrost opłaty miesięcznej za użytkowanie karty wynika z nieuwzględnienia w analizie Banku BPH S.A. z uwagi na zmiany własnościowe, a nie z podwyżki tej kategorii opłaty.

- W zakresie karty debetowej wydawanej do analizowanego rachunku płatniczego w grupie analizowanych banków zmiany cenowe miały miejsce w dwóch bankach i dotyczyły wprowadzenia opłaty za wznowienie karty debetowej w wysokości 15,00 zł (Bank Zachodni WBK S.A.), podniesienia opłaty za wypłaty gotówki w bankomatach za granicą z 5,00 zł do min. 10,00 zł, max. 2,00 % wartości transakcji (Bank Zachodni WBK S.A.) oraz wprowadzenia usługi cash back z opłatą w wysokości 0,00 zł (Getin Noble Bank S.A.).
- W ofercie analizowanych banków znajdują się rachunki płatnicze za 0,00 zł bez konieczności realizacji dodatkowych warunków. Oferuje je sześć banków. Natomiast nie ma w tej ofercie kart debetowych z bezwarunkową zerową opłatą. Świadczy to o polityce banków polegającej na budowaniu bazy klientów poprzez posiadanie w ofercie rachunków bez opłat i ukierunkowaniu polityki dochodowej na aktywność, transakcyjność i stałość współpracy.
- W drugim półroczu 2016 r. było stosunkowo niewiele zmian cenowych, a te, które miały miejsce, w zdecydowanej większości dotyczyły produktów i usług powiązanych z rachunkiem płatniczym i kartą debetową. Świadczy to również o polityce banków, które skupiają się na zmianach cenowych tzw. „okołoпродукtowych”.
- Zmiany cenowe, tzw. „okołoпродукtowe”, wprowadzone w drugim półroczu 2016 r. pozwalają stwierdzić, że działania banków są ukierunkowane na podniesienie opłat za dyspozycje realizowane w kanale internetowym, podniesienie opłat za przelewy natychmiastowe, podniesieniu opłaty za wypłaty gotówki w bankomatach innych banków w kraju i za granicą czy ograniczenie sieci bezprowizyjnych bankomatów do własnych. Kanał internetowy staje się standardowym, powszechnym sposobem komunikacji i realizacji dyspozycji bankowych. Jest on nadal preferowanym kanałem i najtańszym w odniesieniu do placówki bankowej czy bankowości telefonicznej. Ale biorąc pod uwagę postęp technologiczny oraz potrzebę szybkich i wygodnych usług, banki wzbogaciły swoje oferty o kanał mobilny. Jest on dostępny w czternastu z siedemnastu analizowanych banków. Staje się coraz powszechniejszy i preferowany cenowo.
- Banki w ostrożny i wyważony sposób podchodzą też do podniesienia opłat w zakresie produktów o charakterze standardowym.

Załączniki

Załącznik nr 1

Porównanie opłat w złotych stosowanych przez polskie banki za prowadzenie rachunku płatniczego oraz realizację wpłaty gotówkowej, polecenia przelewu i polecenia zapłaty na rachunki odbiorców w innych bankach dla klientów indywidualnych w czerwcu 2016 r. i w grudniu 2016 r.

Załącznik nr 2

Porównanie opłat w złotych stosowanych przez polskie banki związanych z obsługą kart debetowych w czerwcu 2016 r. i grudniu 2016 r.

Załącznik nr 3

Porównanie opłat w złotych stosowanych przez polskie banki za realizację przelewu natychmiastowego i przelewu SORBNET na rachunki odbiorców w innych bankach dla klientów indywidualnych w czerwcu 2016 r. i w grudniu 2016 r.

www.nbp.pl

